

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ІМ. Б.Д. ГАВРИЛИШИНА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
 ІННІМВ ім. Б. Д. Гаврилишина

ІВАЩУК І. О.

2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. проректора
 з науково-педагогічної роботи

ОСТРОВЕРХОВ В. М.

2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІНЦНОТ

Святослав ПИТЕЛЬ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ»

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

кафедра міжнародних відносин та дипломатії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	1	2	30	15	5	4	96	150	2
Заочна	1	2	8	4	-	-	138	150	3

Робочу програму склала канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародних відносин та дипломатії Наталія Іванівна Карпишин

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та дипломатії, протокол № 3 від «д» 10 2023 року

Завідувач кафедри
міжнародних відносин та дипломатії
д.е.н., проф.

Тулай О. І.

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» № 3 від «2» 10 2023 року

Голова групи забезпечення спеціальності
д. іст. н., професор

Дацків І. Б.

Гарант ОПП
д. е. н., професор

Кравчук Н. Я.

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»

1. Опис дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»

Дисципліна – Аналіз та прогнозування зовнішньої політики	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»	Статус дисципліни – вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	Рік підготовки – 1 Семестр – 2
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції – 30 год., Практичні заняття – 15 год.
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота – 96 год. Тренінг, КПЗ - 4 год. Індивідуальна робота – 5 год.
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»

2.1. Мета вивчення дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни є опанування студентами знаннями та вміннями аналізу політики, а також формування у них навичок інформаційно-аналітичної діяльності в галузі міжнародних відносин.

2.2. Завдання вивчення дисципліни: формування у студентів знань про специфіку функціонування міжнародної системи та вмінь аналізу і прогнозування зовнішньої політики. Студенти повинні засвоїти ключові категорії, що використовуються в дослідженнях у сфері аналізу зовнішньої політики та міжнародних відносин, методологічні основи аналізу та прогнозування міжнародних відносин та зовнішньої політики держав; моделі міжнародних відносин; методи збору та опрацювання міжнародної інформації; системний аналіз міжнародних взаємодій; організацію аналітичної діяльності зовнішньої політики.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»:

- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- здатність працювати в міжнародному контексті;

- здатність виявляти ініціативу та підприємливість;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики;
- здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи;
- здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному;
- здатність здійснювати прикладні аналітичні дослідження проблем міжнародних відносин та світової політики, суспільних комунікацій, регіональних студій, професійно готувати аналітичні матеріали та довідки;
- здатність виявляти та аналізувати особливості розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни. Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики» тісно взаємодіє з такими дисциплінами, як: міжнародні системи та глобальний розвиток; глобальна безпека та міжнародні конфлікти; економічна дипломатія; Україна в сучасному геополітичному просторі.

2.5. Результати навчання. Результатом вивчення дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики» є теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців з таких питань: аналіз зовнішньої політики як невід’ємна складова міжнародних відносин, етапи формування аналізу зовнішньої політики, система зовнішньополітичного аналізу та прогнозування в структурі державного апарату провідних країн світу, засоби та форми впливу «мозкових центрів» на формування зовнішньої політики, глобальне політичне прогнозування, методологічні проблеми аналізу зовнішньої політики, сутність політичного прогнозування, зовнішньополітичне прогнозування, інструментарій та етапи прогнозного дослідження, сценарні методи політичного прогнозування, інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньополітичного аналізу та прогнозування.

3. Програма дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»

Змістовий модуль 1. Аналіз зовнішньої політики

Тема 1. Аналіз зовнішньої політики як невід’ємна складова міжнародних відносин. Етапи формування аналізу зовнішньої політики

Хронологічні етапи становлення аналізу зовнішньої політики та їх суть. Початковий етап становлення аналізу зовнішньої політики (друга половина 50-х років). Виокремлення напрямків аналізу зовнішньої політики. порівняльні дослідження зовнішньої політики (comparative foreign policy), структурнофункціональний аналіз зовнішньої політики; дослідження зовнішньої політики з позицій загальної та соціальної психології. Аналіз зовнішньої політики (foreign policy analysis). Теорія прийняття зовнішньополітичних рішень, бюрократична теорія, концепції та теорії психологічних досліджень, комп’ютерне

моделювання зовнішньополітичного процесу та процесів прийняття зовнішньополітичних рішень, теорія експертних оцінок. Виклики глобалізації для аналізу зовнішньої політики. Співвідношення традиційної та нової парадигми у аналізі зовнішньої політики.

Література: 2, 3, 5, 14, 18, 19, 20.

Тема 2. Система зовнішньополітичного аналізу в структурі державного апарату провідних країн світу

Організація політикоуправлінських досліджень та їх роль у формуванні зовнішньої політики США. Особливості формування аналітичних центрів у Європі. Основні центри зовнішньополітичного аналізу країн Заходу у XXI ст. Основні державні та недержавні аналітичні центри в сфері зовнішньої політики.

Література: 1, 7, 8, 10, 16, 17, 20.

Тема 3. Засоби та форми впливу «мозкових центрів» на формування зовнішньої політики

«Мозкові центри» як суб'єкти експертного середовища: функціональний аналіз. Роль «мозкових центрів» США у формуванні ідейних засад зовнішньої політики.

Література: 12, 13, 14, 15, 18.

Тема 4. Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньополітичного аналізу та прогнозування

Поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення» (ІАЗ). Модель інформаційно-аналітичного забезпечення політичної системи. Світова практика інформаційно-аналітичного забезпечення політичної системи.

Література: 2, 10, 18.

Тема 5. Методологічні проблеми аналізу зовнішньої політики

Методологія та методика аналізу зовнішньої політики. Загальнонаукові методи, які використовуються при аналізі зовнішньої політики. Соціально-гуманітарні методи в аналізі зовнішньої політики. Експлікативні методи: контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картування, метод індикаторів та статистичні методи. Конструктивні методи: експеримент, системний метод, математичне моделювання. Прогнозні методи: метод Дельфі, побудова сценаріїв, «мозкового штурму».

Література: 4, 14, 18, 23.

Змістовий модуль 2. Прогнозування у зовнішній політиці

Тема 6. Сутність політичного прогнозування

Поняття прогностики. Предмет, структура і метод прогностики. Політичне прогнозування як пов'язане з перспективою розвитку політичного життя та його роль. Об'єкти та суб'єкти політичної прогностики, її функції та завдання.

Методологічні проблеми політичної прогностики. Передбачення (наукове, ненаукове, емпіричне) як прояв антиципаторної функції свідомості. Соціальне та

політичне прогнозування. Передрікання, перевказання, цілевбачення, планування, програмування та проектування у співвідношенні із прогнозуванням. Прогнозуюча система. Цільове угруповання прогнозів. Профіль та фон прогнозу (прогностичний фон).

Методологічні прогностичні принципи: причинно-наслідкової детермінованості, оптимізму, майбутнього та актуалізму, альтернативності. Методичні принципи розробки прогнозів: системності, узгодженості, варіантності, обґрунтованості, безперервності, верифікаційності та рентабельності, наявність зворотнього зв'язку.

Параметри прогнозів: період випередження, період основи, прогнозний горизонт, точність прогнозу, достовірність прогнозу, джерело помилки прогнозу.

Критерії типології прогнозів. Природознавче та суспільствознавче прогнозування. Прогнозування за часом випередження: поточне, короткотермінове, середньотермінове, довготермінове і наддовготермінове. Пошукові та нормативні прогнози та їх підтипи (планові, програмні, проектні, організаційні та цільові).

Прогностичні ефекти: прямі та зворотні. Прямі ефекти: самоорганізації, самоліквідації, самотранспортування, прискорення або уповільнення, посилення або послаблення, випередження або наслідку. Зворотні ефекти: «бумерангу», активізації, нейтралізації, «прогностичної моди», «прогностичної паніки», «прогностичної сліпоті».

Література: 6, 9, 13, 14, 18, 23.

Тема 7. Зовнішньополітичне прогнозування

Поняття зовнішньополітичного прогнозування. Принципи зовнішньополітичного прогнозування. Методи прогнозування зовнішньої політики.

Поняття та зміст верифікації прогнозів. Види верифікації прогнозів: пряма, непряма, інверсійна, консеквентна верифікація, верифікація повторним досвідом, верифікація опонентом, верифікація врахуванням помилок, верифікація компетентним експертом. Прогнозування та оцінювання: зведення цілей та альтернатив до купи. Прогнозування впливів. Оцінка впливів. Порівняння альтернатив з несумірними критеріями.

Врахування особового фактору в прогнозуванні зовнішньої політики. Врахування національного характеру та культурних особливостей народу при прогнозуванні зовнішньої політики.

Література: 4, 6, 13, 18, 23.

Тема 8. Інструментарій та етапи прогнозного дослідження

Джерела інформації щодо майбутнього. Способи розробки прогнозів: анкетування, екстраполяція, інтерполявання, моделювання. Основні етапи прогнозування: передпрогнозна орієнтація; побудова висхідної (початкової) моделі прогнозуємого об'єкту; збір даних прогнозного фону; побудова динамічних рядів; розробка серії гіпотетичних пошукових або нормативних моделей і складання можливих варіантів розвитку подій; оцінка достовірності і точності, попередня верифікація прогнозу; вироблення рекомендацій для прийняття політичних рішень; експертне обговорення (експертиза) прогнозу; нова передпрогнозна орієнтація.

Література: 11, 13, 18.

Тема 9. Сценарні методи політичного прогнозування

Основні поняття та методологічні передумови. Основні завдання та способи використання сценаріотехнік в політичному прогнозуванні. Основні технологічні альтернативи, що використовуються при використанні прогнозних сценаріїв.

Основні методи та алгоритми сценарного прогнозування. Використання кількісних показників як допоміжного інструментарію сценаріотехніки. Сценарний метод: основні можливості.

Література: 4, 6, 9, 14, 18.

Тема 10. Глобальне політичне прогнозування

Предмет та метод глобального політичного прогнозування. Синтетична парадигма в глобальному політичному прогнозуванні. Розробка сценаріїв у парадигмі синтетичного прогнозування. Домінантний прогностичний сценарій: проблема вибору.

Чотири основних сценаріїв майбутнього. Структура однополюсного світу. Біполярний світ. Різні варіанти піднесення автономних центрів (країн). Прогнози Дж. Модельського, Дж. Аррігі, І. Уоллерстайна, Дж. Голдстайна, С. Хантінгтона, К. Уолтса, Х. Макрея.

Література: 4, 9, 18.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики»

	Кількість годин					Конт- рольні заходи
	Лекції	Практич ні заняття	Самостійна робота	Індиві- дуальна робота	Тренінг КПЗ	
Змістовий модуль 1. Концептуальні основи суспільних комунікацій						
Тема 1. Аналіз зовнішньої політики як невід’ємна складова міжнародних відносин. Етапи формування аналізу зовнішньої політики	2	-	10	-	2	Поточне опитування
Тема 2. Система зовнішньополітичного аналізу в структурі державного апарату провідних країн світу	4	-	10	5		Поточне опитування
Тема 3. Засоби та форми впливу «мозкових центрів» на формування зовнішньої політики	4	4	10	-		Групові завдання
Тема 4. Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньополітичного аналізу та прогнозування	4	4	10	-		Групові завдання
Тема 5. Методологічні проблеми аналізу зовнішньої політики	4	-	10	-		Поточне опитування
Змістовий модуль 2. Прогнозування у зовнішній політиці						
Тема 6. Сутність політичного прогнозування	2	-	10	-	2	Групові завдання
Тема 7. Зовнішньополітичне прогнозування	2	2	9	-		Поточне опитування
Тема 8. Інструментарій та етапи прогнозного дослідження	2	2	9	-		Групові завдання
Тема 9. Сценарні методи політичного прогнозування	2	2	9	-		Групові завдання
Тема 10. Глобальне політичне прогнозування	4	1	9	-		Групові завдання
Разом	30	15	96	5	4	

5. Тематика практичних занять

Практична робота № 1

Тема. Споживачі та виконавці політичного аналізу

Мета. Засвоєння форм, методів та технологій виконавців політичного аналізу

Питання для обговорення:

1. Політичні експерти як продуценті політичного аналізу.
2. Класифікація експертних корпорацій.
3. «Мозкові трести» (brain trusts), «фабрики думки» (think tanks).
4. Література: 12, 13, 14, 15, 18.

Практична робота № 2

Тема. Інформаційно-аналітичне забезпечення аналізу зовнішньополітичної діяльності

Мета. Застосування моделей комунікації та методів аналізу.

Питання для обговорення:

1. Інформаційна база для аналізу зовнішньополітичної діяльності. Канали надходження інформації. Офіційні канали інформації. Засоби масової інформації як джерело.

2. Особливості відбору інформації при зовнішньополітичному аналізі.

3. Визначення комплексу профільної і фонові інформації у зовнішній політиці, зв'язок комплексу з первинної та вторинної (похідною) інформацією.

Література: 2, 10, 18.

Практична робота № 3

Тема. Основні методи зовнішньополітичного прогнозування

Мета. Розкрити сутність основних методів зовнішньополітичного прогнозування

Питання для обговорення:

1. Класифікація методів прогнозування (В.Я. Матвієнко): екстраполяційне та цільове прогнозування.

2. Поняття та види верифікації прогнозів: пряма, непряма, інверсійна, консеквентна верифікація, верифікація повторним досвідом, верифікація опонентом, верифікація врахуванням помилок, верифікація компетентним експертом.

3. Методи верифікації прогнозів.

4. Механізм застосування методу верифікації прогнозів.

Література: 4, 6, 13, 18, 23.

Практична робота № 4

Тема. Інструментарій зовнішньополітичного прогнозування

Мета. Застосування інструментарію зовнішньополітичного прогнозування

Питання для обговорення:

1. Інструментарій політичного прогнозування: різні види анкетування, якісні й кількісні методи оцінки даних опитувань суспільної думки, спеціальні системи передбачення.

2. Основні етапи прогнозування.

3. Передбачення на основі стійких тенденцій розвитку. Література: 11, 13, 18.

Практична робота № 5

Тема. Методи політичного прогнозування

Мета. Розкрити сутність основних методів політичного прогнозування.

Питання для обговорення:

1. Класифікація методів прогнозування за І.В. Бестужевим-Ладою: експертні (інтуїтивні) та фактографічні (формалізовані) методи. Інтуїтивні методи

(індивідуальні і колективні): метод інтерв'ю; метод деструктивної віднесеної оцінки; аналітичний метод тощо.

2. Фактографічні методи: статистичний; прогнозна екстраполяція та інтерполяція; метод історичних аналогій тощо.

3. Класифікація методів прогнозування (В.Я. Матвієнко): екстраполяційне та цільове прогнозування.

4. Методи якісного екстраполяційного прогнозування (прогностичної добудови): метод ізольованої добудовчої екстраполяції; провідної еволюційної форми; багатокomпонентної добудови.

5. Метод кількісного екстраполяційного прогнозування (динамічні екстраполяційні методи): ізольована екстраполяція; метод часового лага (метод кривої випередження); метод екстрапольованої кривої випередження; метод опорного показника; метод багатокomпонентної екстраполяції.

Література: 4, 6, 9, 14, 18.

Практична робота № 6

Тема. Основні сценаріїв майбутнього

Мета. Засвоєння предмету та методів глобального політичного прогнозування

Питання для обговорення:

1. Глобальне внутрішньополітичне і зовнішньополітичне прогнозування.

2. Академічне політичне прогнозування.

3. Прикладне прогнозування в політиці.

Література: 4, 9, 18.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики» студенти виконують самостійно на основі сформованого випадковим чином вибіркового масиву вихідних (первинних) даних, оформлених у вигляді наскрізної практичної задачі. Метою виконання КПЗ розвиток навичок самостійної роботи, систематизація знань, поглиблене вивчення інформаційних систем, узагальнення класифікаційних ознак, закріплення теоретичних знань та практичне застосування знань студента з навчального курсу; при його виконанні та оформленні студент використовує комп'ютерну техніку. КПЗ оцінюється за 100-бальною шкалою. Виконання КПЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту.

7. Самостійна робота студентів

1. Причини та історія становлення політичного аналізу як науки.

2. Початок використання політичного аналізу у зовнішній політиці.

3. Основні державні аналітичні центри в сфері зовнішньої політики.

4. Способи та форми впливу «мозкових центрів» на формування зовнішньої політики.

5. Особливості відбору інформації при політичному аналізі.

6. Охарактеризувати рівні та форми аналізу зовнішньої політики.

7. Провести огляд основних завдань аналітичної діяльності у галузі

міжнародних відносин.

8. Проаналізувати основні принципи та підходи до методи аналізу політики.

9. Визначити роль оперативної інформації в аналізі зовнішньої політики.

10. Дослідити основні проблеми аналізу зовнішньої політики на сучасному етапі розвитку міжнародних відносин.

11. Проаналізувати джерела аналізу інформації в міжнародних відносинах.

12. Методи аналізу документів.

13. Експертні оцінки у зовнішньополітичному аналізі та прогнозуванні.

14. Політичні події та ситуації як особливі об'єкти політичного аналізу.

15. Якісний аналіз: основні види.

16. Об'єктивні можливості наукового передбачення та його обмеженість.

17. Критерії типології прогнозів.

18. Способи розробки прогнозів.

19. Статистичний матеріал у прогнозуванні міжнародних відносин.

20. Поняття та зміст верифікації прогнозів.

21. Методи моделювання у політичному аналізі та прогнозуванні.

22. Комп'ютерні моделі міжнародних відносин.

23. Побудова геополітичного атласу: цілі та завдання.

8. Тренінг з дисципліни

Тематика: Синтетична парадигма в глобальному політичному прогнозуванні.

Розробка сценаріїв у парадигмі синтетичного прогнозування.

Врахування особового фактору в прогнозуванні зовнішньої політики.

Врахування національного характеру та культурних особливостей народу при прогнозуванні зовнішньої політики.

Нарада як найпопулярніший спосіб здійснення групових експертних оцінок.

Використання розвитку подій у певному напрямку при прогнозуванні.

Порядок проведення тренінгу

1. Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття.

3. Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

4. Підведення підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносилися на тренінгові заняття.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- ректорська контрольна робота;
- оцінювання виконання КПІЗ;

– залік.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
Усне опитування під час занять (1-5 теми) – 5 балів за тему – макс. 25 балів Модульна контрольна робота (теми 1-5) – макс. 75 балів	Усне опитування під час занять (6-10 теми) 5 балів за тему – макс. 25 балів Модульна контрольна робота (теми 6-10) – макс. 75 балів	Підготовка КПІЗ – макс. 40 балів Захист КПІЗ – макс. 40 балів Участь у тренінгах – макс. 20 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1-10
2.	Мультимедійне супроводження лекцій, підготовлене у програмі Microsoft PowerPoint	1-10
3.	Індивідуальні завдання для самостійного виконання (електронний варіант)	1-10
4.	Тестові завдання, розміщені у системі MOODLE	1-10
5.	Фліпчарт, ноутбук, проектор	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Manski C. Communicating uncertainty in policy analysis. *PNAS*. April 16. 2019. p. 116-122.

2. Weimer D., Vining A. Policy Analysis: Concepts and Practice. New York, 2017. p. 470.

3. Власов В.Г. Зміст та механізми зовнішньої політики сучасної держави. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*. 2015. № 8. С. 1-14.

4. Вовк Р.В. Моделювання міжнародних відносин: навч. посібник. К.: Знання, 2012. 246 с.

5. Деменко О.Ф. Пріоритети зовнішньої політики України на сучасному етапі. *Вісник Національного університету оборони України*. 2014. Вип. 4. С. 362-367.

6. Євмешкіна О.Л. Поняття прогнозування та взаємозв'язок прогнозування й державного стратегічного планування. *Держава та регіони*. 2016. № 3 (55). С. 28-

32.

7. Зінько І.З. Зовнішня політика країн Північної Європи: навч. посібник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2015. 327 с.

8. Крушинський В.Ю. Зовнішня політика Великої Британії (1997-2007): монографія. Київ: Київський університет; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2015. 175 с.

9. Лисенко Ю.В. Теоретичні основи політичного прогнозування. *Нова парадигма*. 2015. Випуск 126. С. 150-159.

10. Макаренко Є.А. Інформаційна демократія у стратегіях зовнішньої і внутрішньої політики республіки Польща. *Міжнародні відносини*. Серія: Політичні науки. 2017. № 13. С. 34-41.

11. Піпченко Н.О. Соціальні медіа у структурі зовнішньої політики провідних міжнародних акторів: монографія. Київ: Центр вільної преси, 2014. 333 с.

12. Ржевська Н.Ф. «Мозкові центри» як суб'єкти експертного середовища: функціональний аналіз. *Політичний менеджмент: український науковий журнал*. 2012. № 1/2 (52-53). С. 33-41.

13. Ржевська Н. Ф. Інституційний вимір політичного аналізу і прогнозування в США. *Гілея: науковий вісник*. 2012. Вип. 60 (№ 5). С. 737-741.

14. Ржевська Н.Ф. Політичний аналіз і стратегічне прогнозування в США: інституційний вимір. Дрогобич: Коло, 2012. 256 с.

15. Тенденції 2020-го та прогноз на 2021-й: політика, економіка та зовнішні відносини України. URL: <https://drive.google.com/file/d/12nkVY4RNDFeaeZPEWJ59XdPIC7xqm5d7/view>.

16. Рудько С.О. Зовнішня політика та політичні системи Французької Республіки та Федеративної Республіки Німеччини: підручник з курсу. Остроз: Вид-во Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2015. 297 с.

17. Рудько С.О. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навч.-метод. посібник з курсу. Остроз: Вид-во Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2012. 409 с.

18. Седляр Ю.О. Аналіз та прогнозування зовнішньої політики: навч. посібник. Миколаїв: Видавництво Чорноморського державного університету імені Петра могили, 2010. 272с.

19. Седляр Ю.О. Еволюція аналізу зовнішньої політики як наукового напрямку. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2016. Випуск 93 (Частина II). С. 43-50.

20. Седляр Ю.О., Стадніченко О.І. Зовнішньополітичний аналіз: предметне поле дослідження та етапи становлення. *POLITICUS: науковий журнал*. 2016. № 1. С. 228-231.

21. Терещук В.І. Системний аналіз інституціонального забезпечення реалізації зовнішньої політики публічної дипломатії (на основі досвіду США). *Міжнародні відносини*. Серія «Політичні науки». № 11. 2016. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/2909.